

Nederlands

- VII Periodes: Er is veel geoefend met grammatica. Zowel taalkundig als redekundig. Er werd aandacht besteed aan het uitdrukken van stemmingen in de taal.
Vaklessen: Moeilijke woorden, woordspelling, interpunctie, jeugdliteratuur.
- VIII Periodes: Schrijfstijlen; van sprookje tot legende, van mythe tot fabel. Taalgrapjes zoals homoniemen. Poëzie, zelf verschillende soorten gedichten schrijven.
Vaklessen: Werkwoordspelling herhalen, net als redekundig ontleden. Tekstverklaren en verhalen schrijven.
- IX Periode: Roman- en verhaalanalyse: begrippen als perspectief, flashback, karakterontwikkeling en thematiek werden uitvoerig behandeld en geoefend.
Vaklessen: Er werd gewerkt aan de grammatica, zowel redekundig als taalkundig; boekverslagen; spelling; woordenschat; schrijfvaardigheid; leesvaardigheid. Een werkstuk over een zelfgekozen onderwerp werd gemaakt.
- X. Periodes: middeleeuwen – de belangrijkste werken werden behandeld en in tijd en cultuur geplaatst. Een Middelnederlands werk werd gelezen. Schrijfvaardigheid werd veel geoefend.
Poëzie: het zelf schrijven en zelfstandig interpreteren van gedichten werd geoefend.
Vaklessen: het oefenen van de schrijfvaardigheden en tekstanalyse. Boekverslagen werden gemaakt.

Themaweek:

- X. Het verhaal van de Nibelungen werd geheel verteld en besproken

Engels

Door de jaren heen: het verwerven van vaardigheden in de beheersing van de taal (spreek-, luister-, lees- en schrijfvaardigheid).

- VII Basisgrammatica. Klassikaal lezen van een boek. Eenvoudige schrijf - en spreekvaardigheid. Idioom.
- VIII Uitbreiding van de basisgrammatica. Eigen boekverslag. Klassikaal lezen van een boek. Idioom. Oefening in de schrijf -spreek en luistervaardigheid.
- IX. Herhaling van de grammatica; klassikaal lezen van een Engels boek; hiervan is een geschreven verslag gemaakt; zelfstandig is een boek gelezen en een boekverslag gemaakt. Spreekbeurt.
- X. Poëzie uit de periode Romantiek (begin 19e eeuw).
Spreekbeurt. Boekverslag. Oefenen van alle vaardigheden.
Examentraining: verklarend lezen aan de hand van examenteksten.
Schrijfvaardigheid: het schrijven van een formele brief.
Spreekvaardigheid: het voeren van een informeel gesprek.
Luistervaardigheid: het maken van een Cito luistertoets op vmbo-GT niveau.

Frans

- VII Op reis gaan door Frankrijk: kennismaking met de Franse taal.
Gedichten en liedjes.
Vocabulaire over de reis, de ontmoeting, de stad, de winkel, boodschappen doen.
Eenvoudige grammatica.
Lezen van korte teksten.
Luisteroefeningen.
Schriftelijke oefeningen (affiches maken omtrent een bovengenoemd thema).
- VIII Teksten lezen (over het weer, de eetgewoontes in Frankrijk, uitgaan...)
Gedichten.
Grammatica
Vocabulaire
Spreekoefeningen (vragen stellen, iets bestellen ...)
Schrijfopdrachten en luisteroefeningen o.a. vanuit een leerboek dat het hele jaar als leidraad diende voor vocabulaire en grammatica.
- IX. Grammatica.
Vocabulaire.
Het lezen van losse teksten, korte verhalen en gedichten.
Opbouw van vaardigheden, mondeling (spreekbeurten eventueel in gesprekjes in groepjes) en schriftelijk (werkstukjes, brieven, e-mails, leesverslagen, opstellen
Luisteren naar teksten (CD en/of gesproken door docent).

Duits

VII mavo/havo/vwo in een heterogene klas

NB:

Per jaar, zevende of achtste klas, kan het aanbod verschillen. Dat wil zeggen, dat soms een onderwerp pas in de achtste klas aan bod komt, of juist al in zijn geheel in de zevende wordt behandeld.

Basisgrammatica:

- werkwoordspelling in alle tijden van het zwakke en sterke werkwoord en de o.t.t van het modale hulpwerkwoord
- haben, sein en werden in alle tijden en vormen
- persoonlijk voornaamwoord
- bezittelijk voornaamwoord
- bepaald en onbepaald lidwoord
- trappen van vergelijking
- meervoud van het zelfstandig naamwoord
- het herkennen van het geslacht van het zelfstandig naamwoord en enkele regels
- eerste kennismaking met de naamvallen: de rijtjes leren
- het maken van eenvoudige zinnen
- klokkijken
- gebruik van het woordenboek i.v.m. bijvoorbeeld samenstellingen

Idioom: Wortschatz, die samenhangt met de leesboekjes, gedichten en liedjes of met te gebruiken: 'Redemittel' in de klas.

Leesvaardigheid: Twee Duitse leesboekjes

Spreekvaardigheid en luistervaardigheid: Gedichten, liedjes en een toneelstukje

Er wordt veel in het Duits voorgelezen en vaak in het Duits gesproken.

Kennis van land en cultuur (Landeskunde): Over de geschiedenis van Duitsland, aardrijkskundige gegevens, gewoontes en gebruiken, die je in Duitsland kunt aantreffen. Zo wordt bijvoorbeeld in de zevende of de achtste al over de val van de muur in Berlijn verteld. Biografische wetenswaardigheden i.v.m. de schrijver van een gedicht of een lied, of een persoon, die in een verhaal genoemd wordt: Beethoven, Goethe, Schiller, Bismarck, Ludwig II van Beieren, Carl Benz en anderen.

VIII mavo/havo/vwo in een heterogene klas

Voortzetting en uitbreiding van al het voorgaande.

Grammatica:

Nieuw: rijtjes van voorzetsels met naamvallen, in elk geval met de vierde en de derde naamval; nu ook de o.v.t. van het modale werkwoord. De woorden van de ein- en de der- Gruppe met het bijvoeglijk naamwoord. Het toepassen van het geleerde wordt geoefend.

Leesvaardigheid: Twee leesboekjes. Steeds vaker en steeds meer moet ook thuis zelfstandig gelezen worden uit de leesboekjes, of aparte teksten.

Idioom: verbonden met wat gedaan wordt in de les

Spreekvaardigheid: liedjes, gedichten, dialogues.

Luistervaardigheid en spreekvaardigheid: als voorheen

Schrijfvaardigheid: zinnen maken.

Kennis van Land en Cultuur: zie onder klas VII

IX mavo/havo/vwo in een heterogene klas

Grammatica:

Gestreefd wordt naar een overzicht van een groot deel van de grammatica. De basisgrammatica met naamvallen en alle soorten van werkwoorden moet nu toegepast en grotendeels beheerst worden. Slechts een enkel onderwerp uit de grammatica komt nog niet aan bod, zoals de 'Konjunktiv.

Schrijfvaardigheid: Naar aanleiding van een gegeven tekst, een eigen, veel kortere tekst daarover in het Duits schrijven

Spreekvaardigheid: Voortzetting van voorafgaande. Een minuutspreekbeurten en beoordeling van de spreekvaardigheid

Leesvaardigheid: Er wordt meer en sneller gelezen. Voor thuis en op school MC vragen en open vragen. Teksten klassikaal: Twee boeken, waarvan een gedeeltelijk klassikaal gelezen wordt. Daarnaast worden ook losse teksten gelezen uit tijdschriften, kranten of examenbundels.

Een werkstuk/boekverslag behoort tot de mogelijkheden.

Luistervaardigheid: Een enkele keer wordt naar een film gekeken. Waar mogelijk spreekt de leerkracht Duits.

Idioom: zoals voorheen

Kennis van Land en Cultuur: zie onder klas VII:

X Examenvoorbereiding mavo 10

Grammatica: Herhaling van hoofdzaken

Schrijfvaardigheid: Een Duitse tekst van tussen de 90 en 120 woorden kunnen schrijven

Luistervaardigheid: wordt o.a. geoefend met film en oude cito- kijk-, luistertoetsen.

Spreekvaardigheid: Dialogen en vrij spreken n.a.v. een zelfstandig gelezen boek.

Idioom: Van en bij de dialogen

Kennis van land en cultuur: Extra: Er wordt een reis van een week naar Duitsland gemaakt.

Leesvaardigheid: Een boek klassikaal en een boek naar eigen keuze. Daarnaast Mehrwahlfragen worden geoefend m.b.v. teksten uit een vmbo-examenbundel.

Informatietechniek

Binnen diverse vakken werden veel ICT-vaardigheden en toepassing benut en doorgeoeft.

- VIII Blind typen en basisvaardigheden, waaronder internetgebruik.
- IX Oefenen van vaardigheden die nodig zijn bij het maken van een werkstuk.
Kenmerkende vaardigheden zijn:
- Het maken van (onderzoek-) vragen.
  - De functies van afbeeldingen in een verslag.
  - Het leren herkennen van de basisstructuur van een werkstuk.
  - Het gebruik van verschillende bronnen, waaronder het houden van interviews en internet.
  - Het gericht zoeken naar informatie op het internet.
- X In praktijk brengen van de aangeleerde vaardigheden in klas 9, door het maken van werkstukken voor de vakken Biologie, Maatschappijleer en het sectorwerkstuk.

Economie

- IX Basiskennis van de economische leefwereld: omgaan met geld, wat zijn economische keuzes, consumeren, begroten, verzekeren, bankwezen en actuele thema's.
Twee weken kennismaking met een kleinschalig bedrijf, een winkel. Eerste onderzoeksvaardigheden.
- X De overheid, economische crisis, sociale voorzieningen, belastingen, buitenland, verzekeringen, de arbeidsmarkt, milieu, perspectief stellen.
Twee weken zorgstage. Praktische opdracht.

Wiskunde

VII De wereld van de negatieve getallen en het rekenen met letters. Machtsverheffen en worteltrekken.

In de meetkunde werden de basisconstructies aangeleerd; werken met passer, geodriehoek en liniaal. Soorten hoeken, driehoeken, merkwaardige lijnen. De technieken werden toegepast in mooi uitgevoerde stervormen en eigen constructies.

VIII Congruentie, Pythagoras, spiegelingen, rotaties en translaties.

Meetkundige figuren, als puntverzamelingen geschreven en getekend.

In een aparte periode zijn de platonische lichamen geboetseerd of uit karton gemaakt en bestudeerd. In de algebra werd vooral verder geoefend met de vergelijkingen.

De zevende klasstof werd herhaald en verder uitgebreid.

IX, X

In aansluiting op hetgeen aan rekenkundige en meetkundige inzichten en vaardigheden is ontwikkeld, zijn in de bovenbouw de volgende onderwerpen behandeld:

Algebra

Hoofdbewerkingen, machten, merkwaardige producten, ontbinden in factoren.

Lineaire vergelijkingen met één en meer onbekenden.

Vierkantsvergelijkingen.

Wortels, oneigenlijke machten.

Grafische voorstellingen van eerstegraads functies.

Permutaties, combinaties, kansrekening, rekenkundige en meetkundige rijen.

Lineaire ongelijkheden.

Meetkunde

Construeren van platonische lichamen.

Constructie van driehoeken en vierhoeken.

Oppervlakken. Congruentie, gelijkvormigheid, evenredigheden.

Puntverzamelingen in het vlak.

De stelling van Pythagoras.

Bijzondere lijnen en punten in de driehoek.

De cirkeleigenschappen.

Vlakke driehoeksmeting met praktische toepassingen daarvan in de landmeetkunde.

Beginselen van de goniometrie.

Natuurkunde.

- VII   Mechanica; Optica; Geluid.
- VIII   Onderzoek naar de eigenschappen van de vier elementen: water, lucht, aarde en vuur.
- IX   Warmte in relatie tot vaste stoffen, vloeistoffen en gassen.
Explosie motoren. Basisbeginselen elektriciteit.
- X   Mechanica: kinematica en dynamica o.a.: periodieke bewegingen, geluid,
valbeweging horizontale worp, krachten, wetten van Newton.

Scheikunde

- VII   De behandeling van de verschillende kwaliteiten van vuur (verbranden van stoffen)
zouten, zuren, logen en de metseldriehoek (kalk in beweging).
- VIII   Organische scheikunde de plant centraal: koolhydraten, eiwitten, vetten. Veel
waarnemingsoefeningen aan de hand van demonstratieproeven en leerlingenpractica.
- IX.   Koolstofchemie als centraal thema: de fotosynthese, suikers, zetmeel en cellulose.
Broeikasproblematiek. En tevens de inkolingsreeks (via humus, turf, bruinkool,
steenkool, antraciet, diamant, grafiet). Ook de vorming, opsporing en toepassingen van
aardolie komt aan bod.
Vergisting en pasteuriseren, steriliseren. Alcoholsoorten, toepassingen en kwaliteiten.
Scheidings- en zuiveringstechnieken met name de destillatie. Verzuring en vorming
van ether en aromatische stoffen, zoals esters.
- X.   Zouten, zuren en basen als centraal thema. Vorming van zuren en basen (via oxidatie).
Lijst van zuren en basen inclusief onderscheid tussen sterke en zwakke basen.
Zoutvorming, oplossen, kristallisatie, elektrolyse, zoutnamen. Neerslagreacties en
eenvoudige reactievergelijkingen.

Biologie

- VII   Voeding en gezondheid
- VIII   Het skelet: het menselijk geraamte in zijn ontwikkeling. Spierstelsel en seksuele
voorlichting.
- IX.   Zenuwstelsel en zintuigen
- X.   Levensprocessen van de mens: borst- en buikholte-organen.
Mens en milieu

Eenvoudige cellen en ecologie

Aardrijkskunde

- VII Volkeren uit Europa en hun specifieke cultuur vergeleken met Nederland en topografie
- VIII Een keuze uit andere culturen en topografie van de wereld.
- IX. Geologie: de belangrijkste geologische processen en geomorfologische aspecten van de aarde.
- X. Meteorologie en klimatologie in samenhang met de landschapszones en milieuproblematiek.

Geschiedenis

- VII Geschiedenis van de Ontdekkingsreizen.
- VIII Geschiedenis van de Nederlanden. Prehistorie tot ± Franse tijd, met de nadruk op de tijd van Reformatie en Opstand. Geschiedenis van de Industriële Revolutie.
- IX. Geschiedenis van de Nieuwe Tijd: vanaf 16e eeuw t/m de Franse revolutie. Begin 19e eeuw. Lijnen naar het heden.
- X. Geschiedenis van de oude culturen: prehistorie, India, Perzië, Mesopotamië, Griekenland en het ontstaan van het hindoeïsme, boeddhisme, christendom en de islam.
Geschiedenis 20ste eeuw, wording van Europa vanaf WOI tot de val van de Berlijnse Muur

Kunstgeschiedenis

- IX. Behandeld werden: overzicht van de Egyptische, Griekse en Romeinse cultuur met de nadruk op de beeldhouwkunst.
Voorts het vroege christendom en de Renaissance (Italië, Vlaanderen) met de nadruk op de ontwikkeling in de schilderkunst.

Maatschappijleer

- IX Maatschappijstage van twee weken in een winkel.
- X Diverse actuele maatschappelijke en politieke vraagstukken en ontwikkelingen.
Het ontstaan van de Nederlandse rechtsstaat.
Mensenrechten. Staatsinrichting, Media en Communicatie

Maatschappijstage van twee weken in een zorginstelling
Politieke stromingen

Lichamelijke opvoeding/ gymnastiek.

Bij de doelstellingen voor het vak lichamelijke opvoeding richt de aandacht zich op de bewegende leerling.

Binnen de Stichtse Vrije School staat in de lessen de lichamelijke, geestelijke, sociale ontwikkeling en het bewegen van de leerling centraal. Daarbij is het bewegen zowel het doel als een middel.

In de 9^e en 10^e staan een aantal kerndoelen centraal.

In de lessen wordt verder aandacht besteed aan de ontwikkelingsfase van de leerling. Door accenten te leggen per leerjaar wordt de leerling aangesproken op de thematiek van zijn/haar leeftijdsfase.

- Bewegen, met o.a. verbeterde inzichten in spelen. Samen bewegen, leren samenwerken in teamverband ook met groepsopdrachten en kunnen afstemmen op de situatie en op de ander. Daarbij dient de leerling positieve attitude, vaardigheid en kennis te verwerven.

Hierbij komen zoveel mogelijk bewegingsvarianten aan bod.

Ook zal er regelmatig onderwezen moeten worden om de specialismen binnen de sectie gymnastiek en vooral de sportwensen van leerlingen zelf goed tot hun recht te laten komen.

In alle klassen werden de volgende onderwerpen behandeld.

Spelsporten:

In alle jaren werd een vorm van de volgende spelen of het gehele spel gespeeld:

Doelspelen: basketbal, handbal, (uni)hockey, rugby en voetbal.

Tref- en slagspelen: softbal, badminton, volleybal, tennis en trefbal tikspelen.

10e klas: het bedenken en maken van een eigen spel.

Turnen (toestellen):

Ringzwaaien, trapezozwaaien, plankspringen, minitrampoline springen (met en zonder kast), maxitrampoline springen, lange mat.

Acrobatiek

Jongleren, diabolo en éénwielfietsen.

Het zelf ontwerpen en uitvoeren van een acrogym oefening.

Judo

Stoeispelen en vormen van judo, zelfverdediging.

Euritmie

- VII Uitwerken van muziek- en wordeuritmie.
Dynamische vormoefeningen.
Staafoefeningen
- VIII Uitwerken van muziek- en wordeuritmie.
“Vierhoeksverschuiving”, een ruimte-oriënterende oefening.
Staafoefeningen
- IX Uitwerken van muziek- en wordeuritmie.
“Driehoeksverschuiving”, een oefening voor de samenwerking tussen de leerlingen.
- X Uitwerken van muziek- en wordeuritmie.
Procesoefeningen voor het bewustzijn in de omgeving.

Beeldende expressie/handvaardigheid/techniek

- VII Tekenen: Het ontwikkelen van tekenvaardigheden. Kennismaken met verschillende tekentechnieken in kleur en zwart-wit. Tekenen naar de waarneming en fantasie.
Handvaardigheid: Notenkraaker en beweegbaar speelgoed van hout maken
Handwerken: Naaien van een kledingstuk.
- VIII Tekenen: Perspectief tekenen, lino'sneden, tekenen naar waarneming.
Handvaardigheid: Pen- en gatverbinding; kruk.
Handwerken: Machinenaaien
- IX. Tekenen: Naar de waarneming, stilleven, figuren, portretten, grafische technieken.
Handvaardigheid: manden vlechten. Boetseren: vormoefeningen
Koperdrijven.
- X. Tekenen: Naar de waarneming, kleur- en compositieoefeningen, schilderen, kleuroefeningen, landschappen.
Handvaardigheid: Beeldhouwen in hout of steen of boekbinden.

Muziek

VII + VIII

In alle klassen werden muzikale vaardigheden beoefend.

Het vocale repertoire strekte zich uit van canons tot moeilijker meerstemmige werken uit diverse stijlperioden. Ook groepswork met zingen en musiceren, het spelen van akkoorden op gitaar werd aangeboden.

IX In klassenverband werd het zingen beoefend.

Het repertoire strekte zich uit van canons tot moeilijker meerstemmige werken uit diverse stijlperioden. Daarnaast werd er in groepen gemusiceerd op diverse instrumenten.

X Het volgende werk werd in koorverband ingestudeerd en uitgevoerd in de Stadsschouwburg te Amsterdam: Het Requiem van Mozart

Dramatische expressie/toneel:

VIII In de achtste klassen werd een toneelstuk opgevoerd onder leiding van de eigen klassenmentor

IX In de 10e klas werd met de hele klas een toneelstuk of een musical uitgevoerd.

Sectorwerkstuk

In de tiende klas maakte elke leerling een sectorwerkstuk. Hij/zij maakte gedurende een half jaar een praktisch, ruimtelijk werkstuk. Hierbij hoorde een werkbeschrijving in de vorm van een schriftelijk verslag, waarin studie en eigen ervaringen beschreven zijn.

Het werkstuk werd afgesloten met een openbare tentoonstelling. Elke leerling richtte zijn/haar eigen stand in en beantwoordde de vragen van de kijkers. De begeleider beoordeelde het sectorwerkstuk.